

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

Hollekenstraat 35

Assenede, Oost-Vlaanderen

2025L197

ARCHEOLOGIENOTA

VERSLAG VAN RESULTATEN

BUREAUONDERZOEK

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Aaron Willaert

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2025

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. BUREAUONDERZOEK [BO]	3
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE	3
1.1.1 Administratieve gegevens	3
1.1.2 De onderzoeksopdracht	5
1.1.3 Het projectgebied	6
1.2 ASSESSMENT	8
1.2.1 Landschappelijk kader	8
1.2.2 Historisch kader	12
1.2.3 Archeologisch kader	21
1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK	25
BIBLIOGRAFIE	i
BIJLAGE	ii

INLEIDING

De initiatiefnemer plant de realisatie van een waterlagune en de ophoging van een deel van een akker in Assenede, in de provincie Oost-Vlaanderen. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 352 122 m² de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt 33 064 m².

Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als agrarisch gebied. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 5000 m² bedraagt.

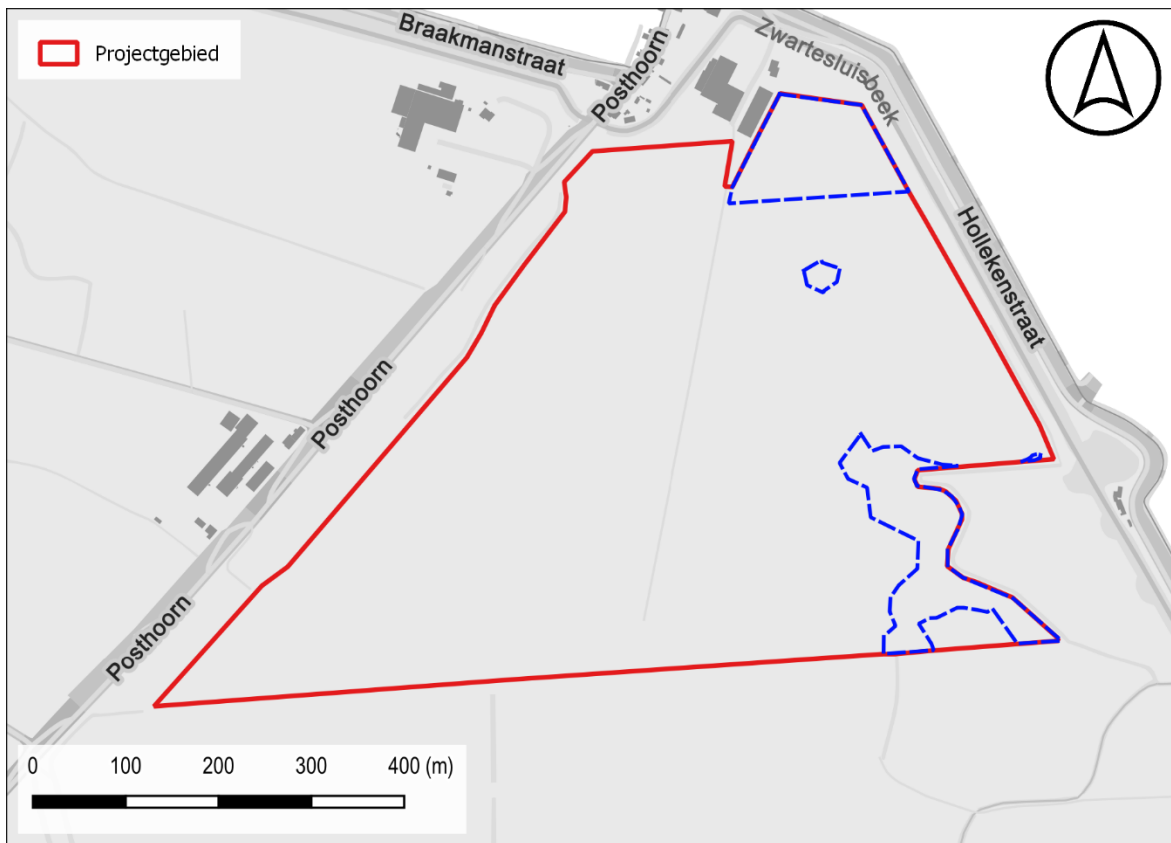
RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureaustudie op te maken met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein.

1. BUREAUONDERZOEK [BO]

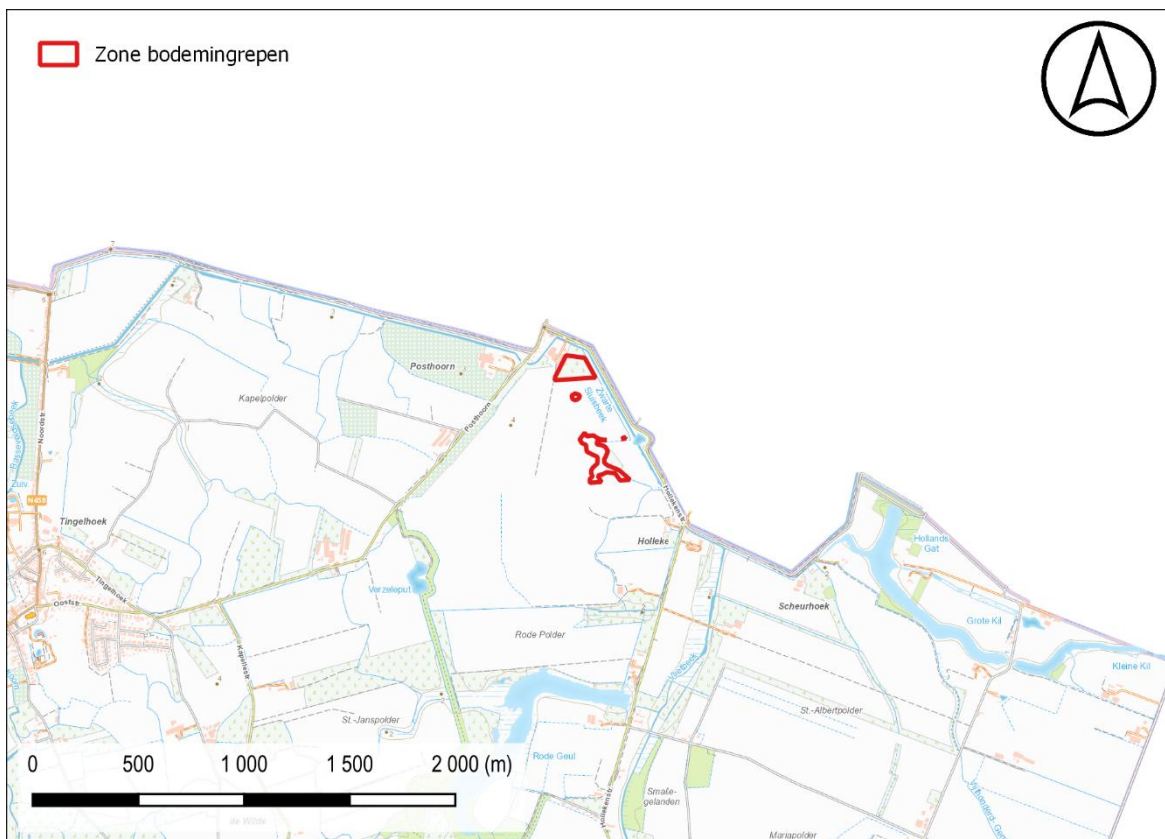
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2025L197	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0069	
<i>BOUNDING GEOMETRY</i>	X ₁ : 106573	Y ₁ : 217056
	X ₂ : 107837	Y ₂ : 217960
KADASTER	Assenede, Afdeling 1, Sectie F, nr's: 6a, 22a, 23a, 24b, 4f, 20, 22, 30a, 14, 31a, 19, 18, 16, 15 Figuur 1	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 2	
OPZET INITIATIEFNEMER	Figuur 4	

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)

Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)

1.1.2 De onderzoeksopdracht

1.1.2.1 *Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied*

“Het archeologisch vooronderzoek beoogt vast te stellen of er een archeologische site aanwezig is op een terrein, wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen en wetenschappelijk onderzoek.”
– CGP 4.0; p. 28

Op basis van verscheidene parameters, zoals de nog aanwezige erfgoedwaarden, de landschapshistoriek, topografie, geomorfologie, bodemgebruik, vegetatie, en ingreephistoriek, wordt een waardering van het archeologisch potentieel binnen het afgebakende projectgebied opgesteld. Hiertoe wordt een stapsgewijze onderzoeksprocedure doorlopen, waarbij de vraagstelling steeds teruggekoppeld wordt naar volgende kernpunten:

- Wat is de trefkans op intact bewaarde archeologische aanwijzingen?
- Wat zijn de geplande ingrepen in functie van de werkzaamheden? Zullen de werken eventuele vindplaatsen bedreigen?

1.1.2.2 *Werkwijze en strategie van het vooronderzoek fase BO*

RUBEN WILLAERT NV werd aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureauonderzoek op te maken. Dit bureauonderzoek werd uitgevoerd onder leiding van een erkend archeoloog van Ruben Willaert NV. De aard van de werken werd tijdens het bureauonderzoek afgewogen tegen de voorhanden zijnde gegevens relevant voor het projectgebied op bodemkundig, landschappelijk, historisch-cartografisch en archeologisch vlak.

De archeologienota werd opgemaakt middels *Office*- en *Adobe*-software. Het bijhorend kaartmateriaal werd aangemaakt in een GIS-omgeving. Hierin werden de ontwerpplannen ingeladen en geprojecteerd ten opzichte van diverse kaartlagen die raadpleegbaar zijn op geopunt.be, dov.vlaanderen.be, geo.onroerenderfgoed.be, cartesius.be en de website van de centraal archeologische inventaris [CAI]¹. De geraadpleegde literatuur, de digitale bronnen en het kaartmateriaal zijn te vinden in de bijlage.

¹ De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen en andere sites met erfgoedwaarde; onder dezelfde noemer verzamelen we alle opgestelde archeologienota's vanaf 2015.

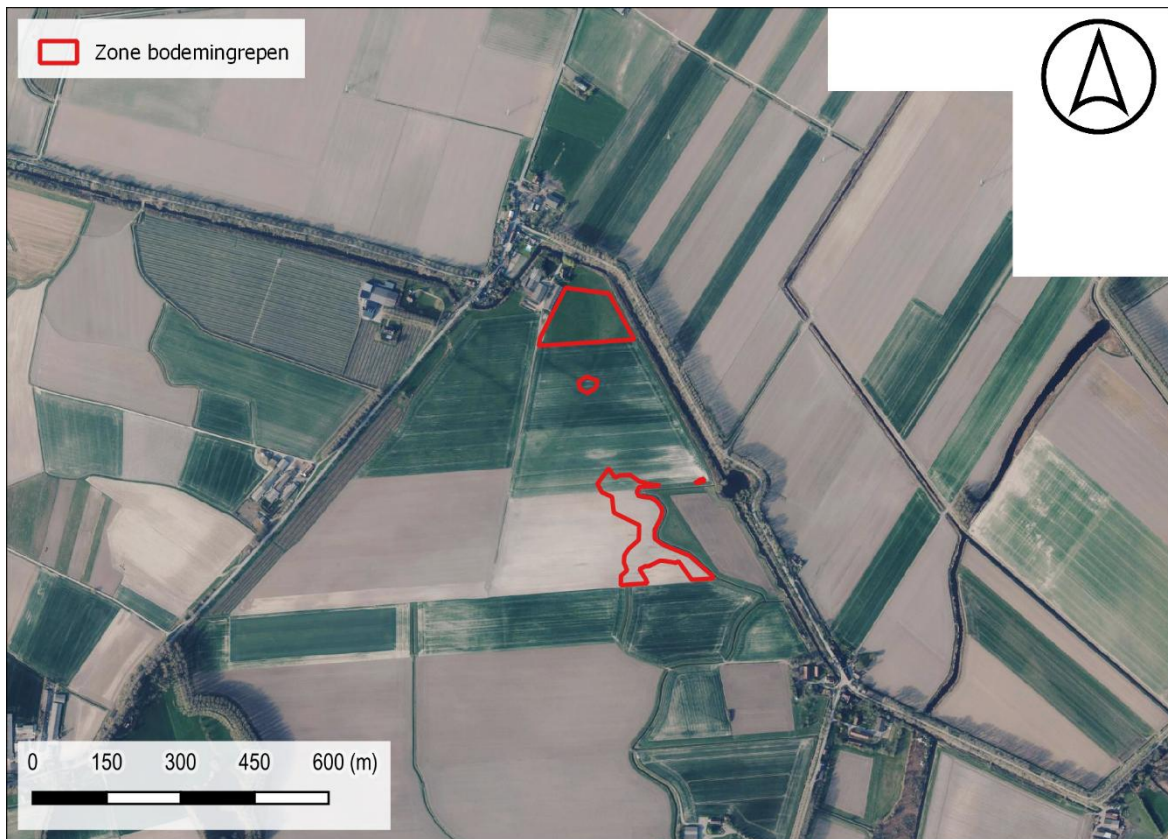
1.1.3 Het projectgebied

1.1.3.1 Archeologische voorkennis

Binnen de grenzen van het projectgebied vond in het verleden nog geen archeologisch (voor)onderzoek plaats.

1.1.3.2 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen in Assenede, in het noorden van de provincie Oost-Vlaanderen. Het terrein situeert zich aan het gehucht Holleke en is gelegen in open terrein geflankeerd door de straat Posthoorn ten westen en de Hollekenstraat ten noorden en oosten. De dorpskern van Assenede situeert zich ruim 4 km ten zuiden.

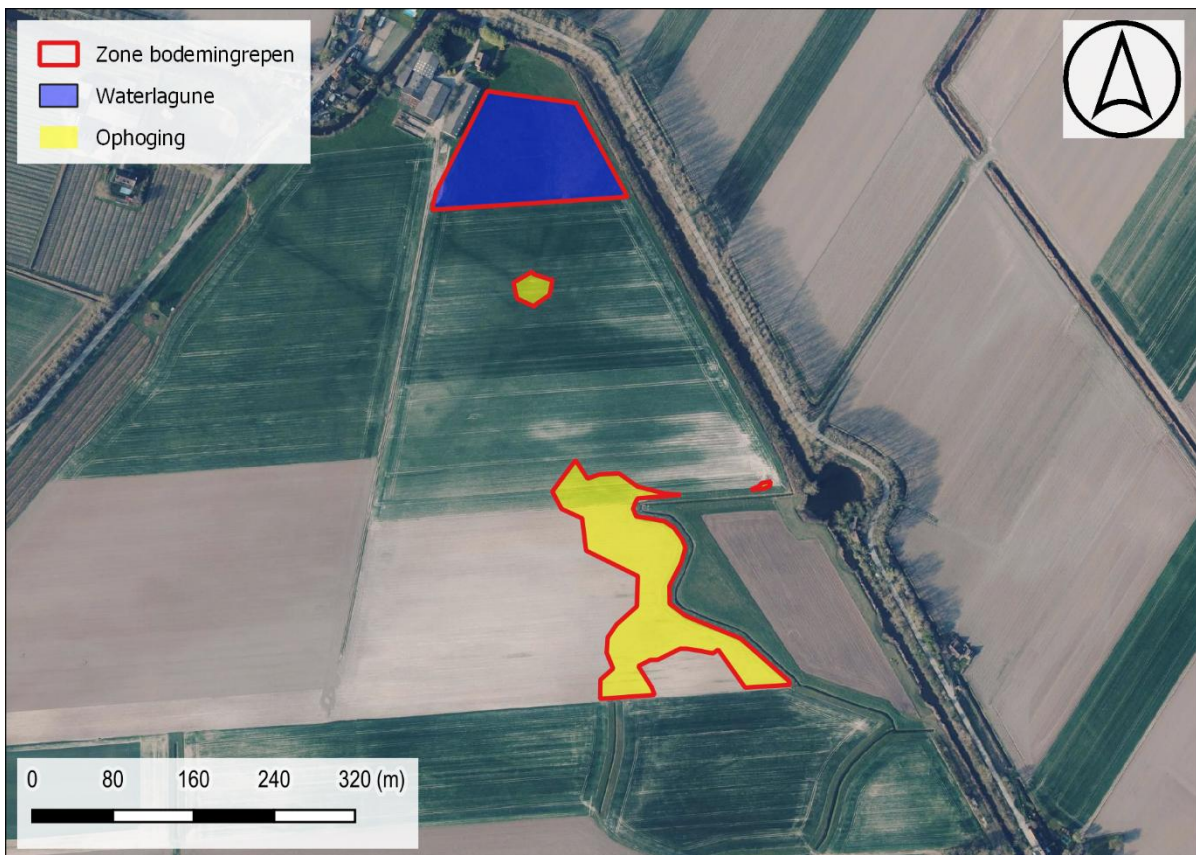

Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomosaïek (©Geopunt)

1.1.3.3 Geplande bodemingrepen

De initiatiefnemer plant de realisatie van een waterlagune en de ophoging van een deel van een akker in Assenede, in de provincie Oost-Vlaanderen. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 352 122 m² de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt 33 064 m².

De opdrachtgever plant de uitgraving van een waterlagune met een oppervlakte van ca. 15 117 m² in het noordelijk terreindeel. De lagune wordt uitgegraven tot een diepte van ca. 2 m-mv. De gewonnen grond wordt gespreid over een aantal deelzones ten zuiden van de lagune. Deze zones worden opgehoogd. De gewonnen grond van de lagune wordt bovenop het maaiveld geplaatst en nadien voorzichtig ingefreesd. De teelaarde wordt niet voorafgaand afgegraven teneinde eventueel aanwezig archeologisch erfgoed niet te verstoren.

Figuur 4: Synthese geplande werken weergegeven op de meest recente luchtopname (Bron: Geopunt).

1.2 ASSESSMENT

1.2.1 Landschappelijk kader

Het onderzoeksgebied situeert zich in een overgangslandschap tussen de Scheldepolders in het noorden en de Vlaamse zandstreek in het zuiden, een opdeling die pas vanaf de middeleeuwen tot stand kwam door mariene overstromingen waarbij een kleilig afdekkingspakket op het oorspronkelijke zandlandschap werd afgezet; de dikte hiervan varieert van enkele centimeters tot meerdere meters en neemt toe naar het lageregelegen noorden.

Het reliëf is zeer vlak en ligt gemiddeld tussen 2 en 5 m TAW. De tertiaire ondergrond bestaat uit de Formatie van Zelzate (boven-eoceen tot beneden-oligoceen), met het Lid van Watervliet in het noorden en het Lid van Bassevelde in het zuiden.

Tijdens het Pleistoceen werd het tertiair substraat diep ingesneden door de Vlaamse Vallei, een grootschalig paleodalsysteem dat tijdens het saaliaan en weichseliaan lokaal tot meer dan 15 m diep werd uitgeschuurd en later heterogeen werd opgevuld met fluviatiele, eolische en lokale veenafzettingen. Eolische processen leidden tot de afzetting van dekzanden, plaatselijk opgewaaid tot lage ruggen die als natuurlijke barrières tegen mariene transgressies fungeerden. Tijdens het laatglaciaal en het holoceen werden deze afzettingen deels ingesneden door jongere rivierdalen en nadien, vooral vanaf het einde van de 14de eeuw, afgedekt door mariene kleien (Nieuwland), die meestal rechtstreeks op de pleistocene afzettingen rusten en het huidige polderlandschap vormgaven.

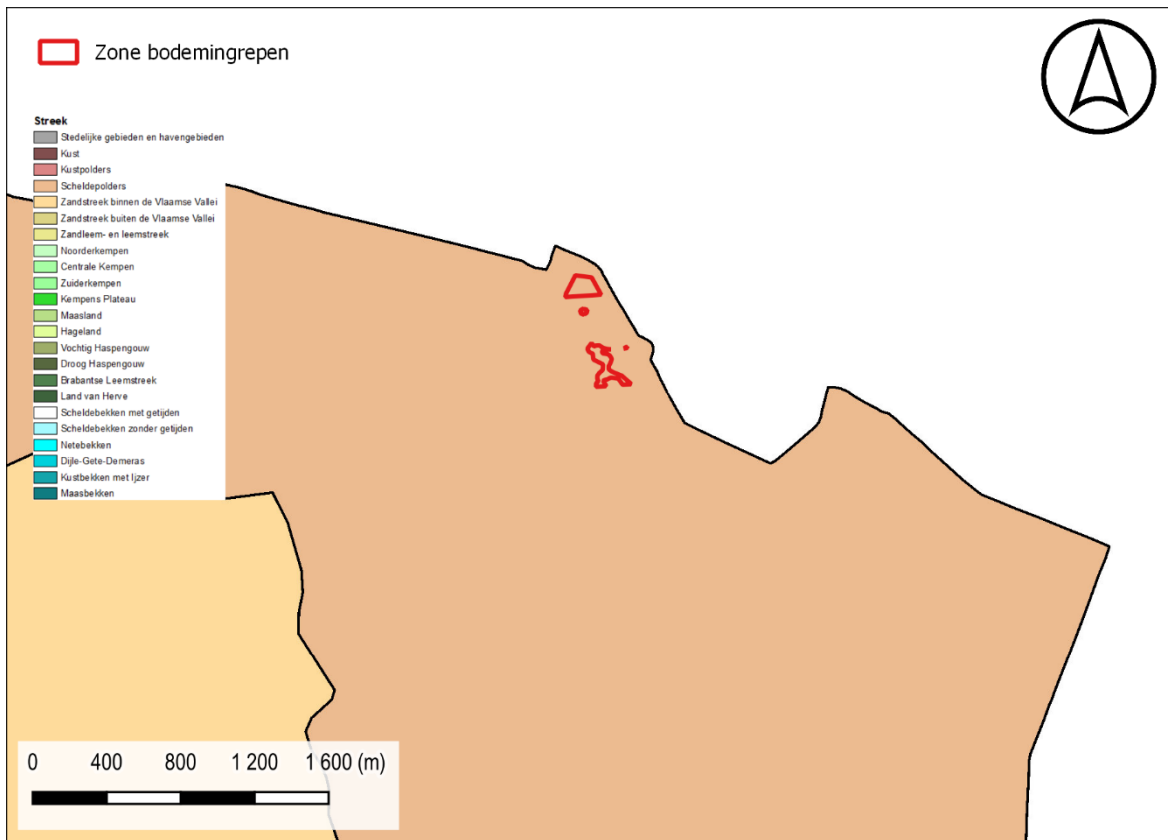
De mariene kleiige afdekkingen zijn het resultaat van de verschillende overstromingsfasen sinds het einde van de 14de eeuw en rusten meestal meteen op de pleistocene afzettingen. Deze sedimenten worden aangeduid met de term Nieuwland als onderscheid met het Oudland, het zuidelijk dekzandlandschap van het Meetjesland. De huidige poldergrens komt overeen met de meest landinwaarts gelegen kustlijn. Deze liep dikwijls tot aan een dekzandrug, die een natuurlijke barrière tegen mariene overstromingen vormde.

De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het plangebied een profiel weer waarbij getijdenafzettingen van het Holoceen die rusten op de Pleistocene afzettingen. Dit impliceert dat er ter hoogte van het plangebied meerdere archeologisch relevante niveaus aanwezig kunnen zijn, namelijk in de top van de Pleistocene afzettingen en mogelijk stabilisatieniveaus doorheen de Holocene kleiafzettingen ten gevolge van meerdere overstromingsmomenten tot op het moment van indijking en direct onder de teelaarde.

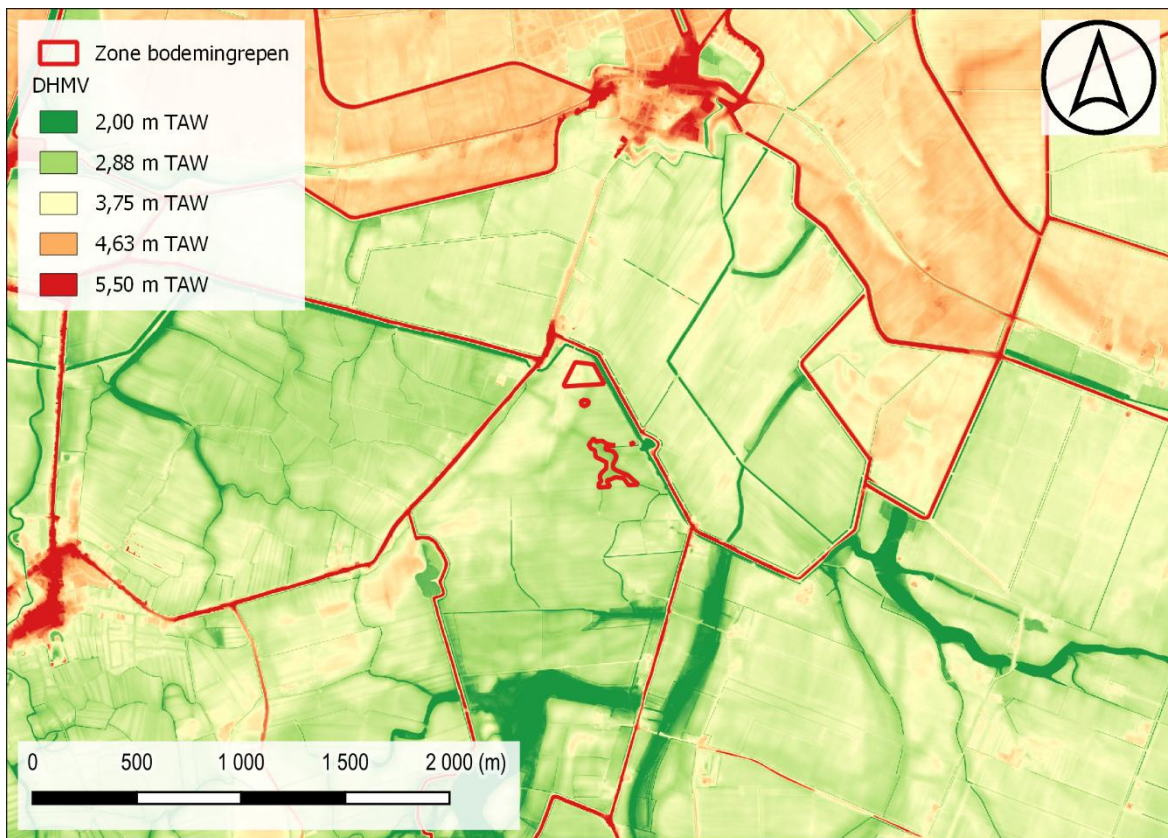
Op het Hoogtemodel is te zien dat de zone van het noordelijk deelpolygoon iets hoger gelegen is. Op de Ferrariskaart (cfr.infr. 1.2.2.) is te zien dat het noordelijk terreindeel samenvalt met een opvallende waterhoudende structuur. Het is niet duidelijk wat dit precies is. Het kan te linken zijn aan een hoevebestand, een element gelinkt aan de bedijkingsfasen maar evenzeer een defensief element uit de periode waarin de Spaanse Fortengordel werd ingericht.

De randen van het overstromingsgebied langs de Schelde maar ook de drogere opduikingen binnen dit uitgestrekte wetland moeten zeer aantrekkelijk geweest zijn voor rondtrekkende groepen jager verzamelaars. Gelet op de jongere getijdenafzettingen kan de bewaring voor

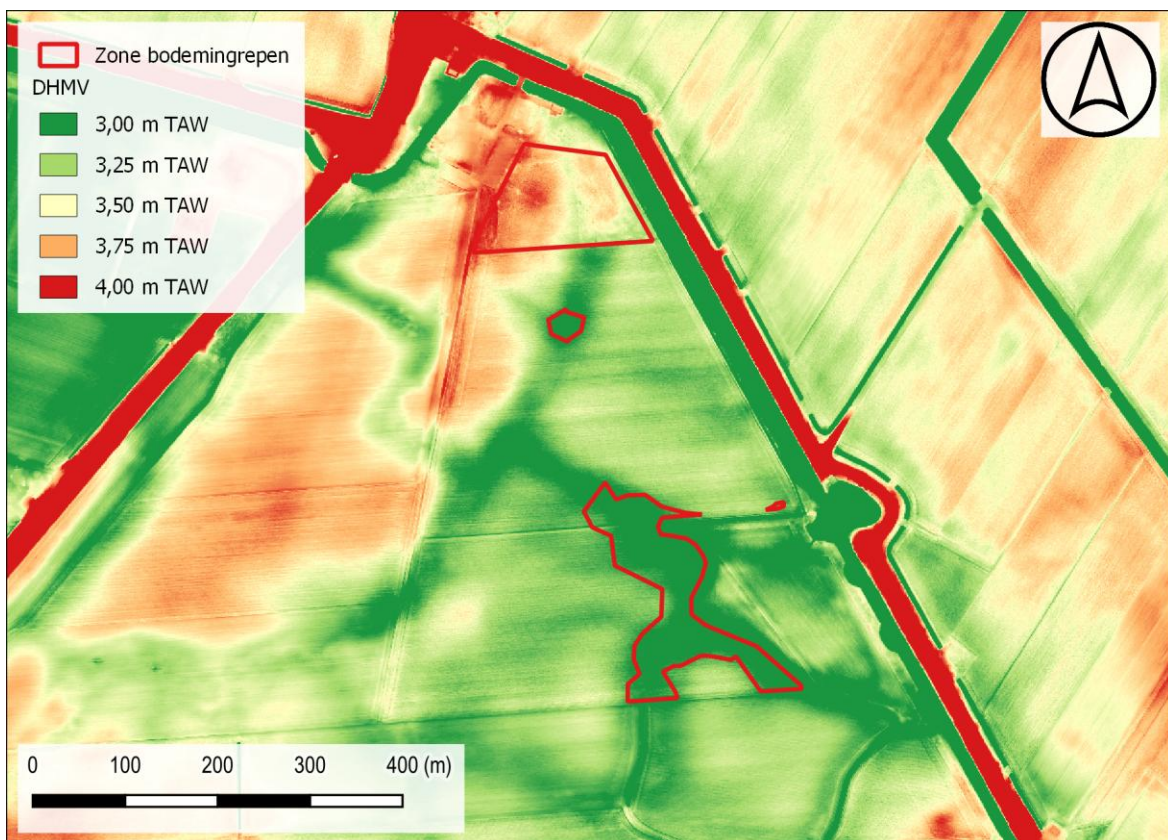
artefacten in de top van het Pleistoceen mogelijk zeer gunstig zijn waarbij de oorspronkelijke microtopografie bewaard is gebleven.

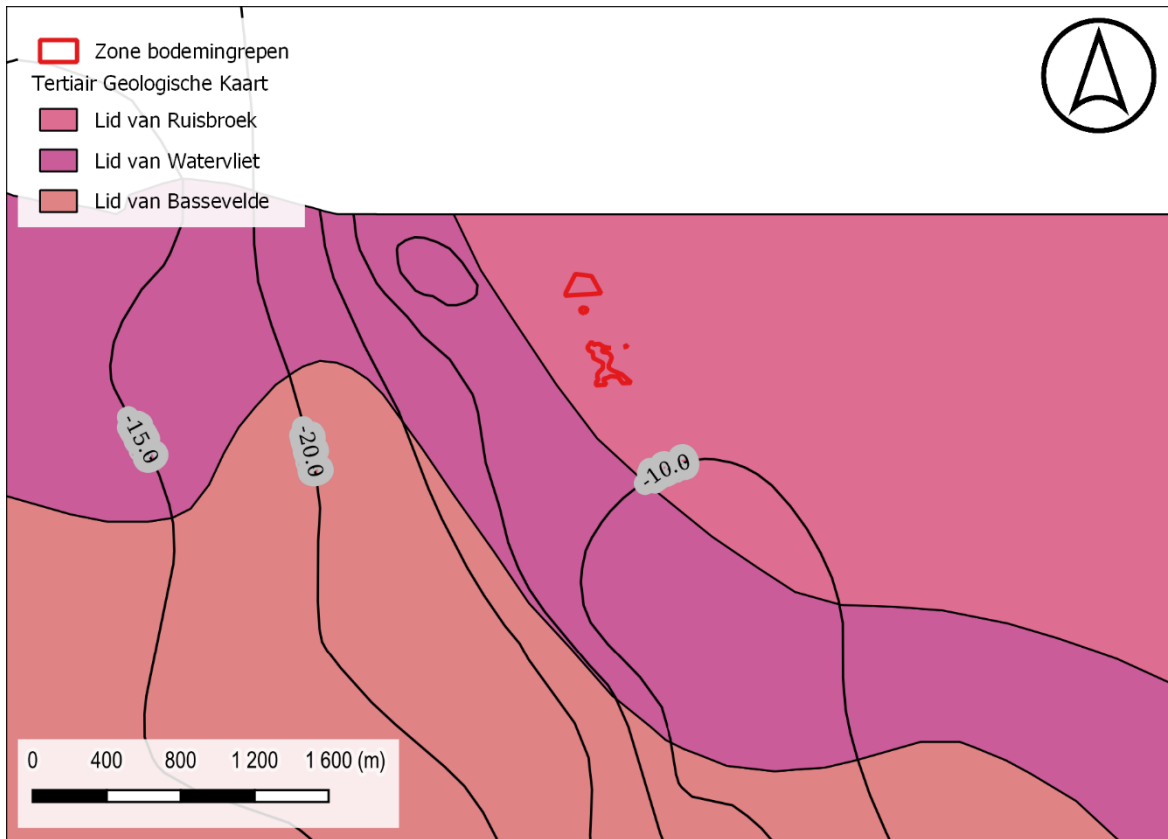
Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

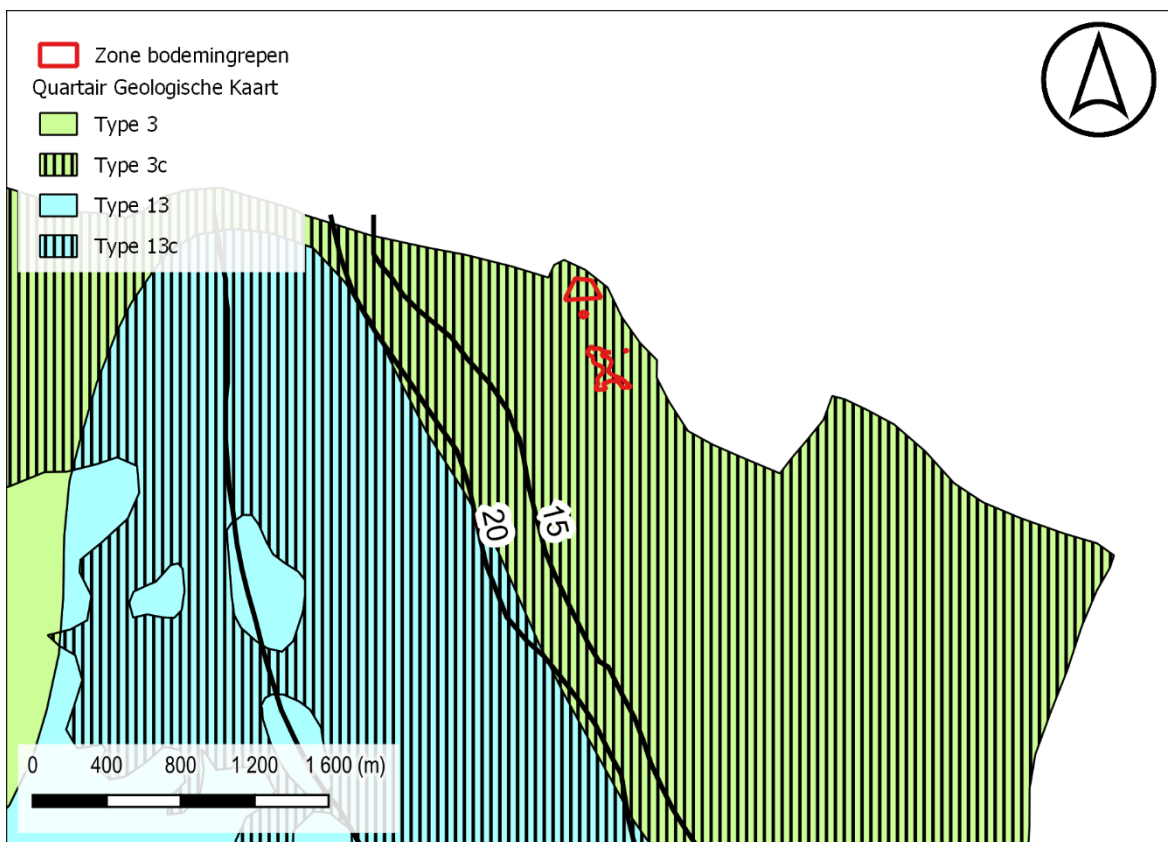
Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

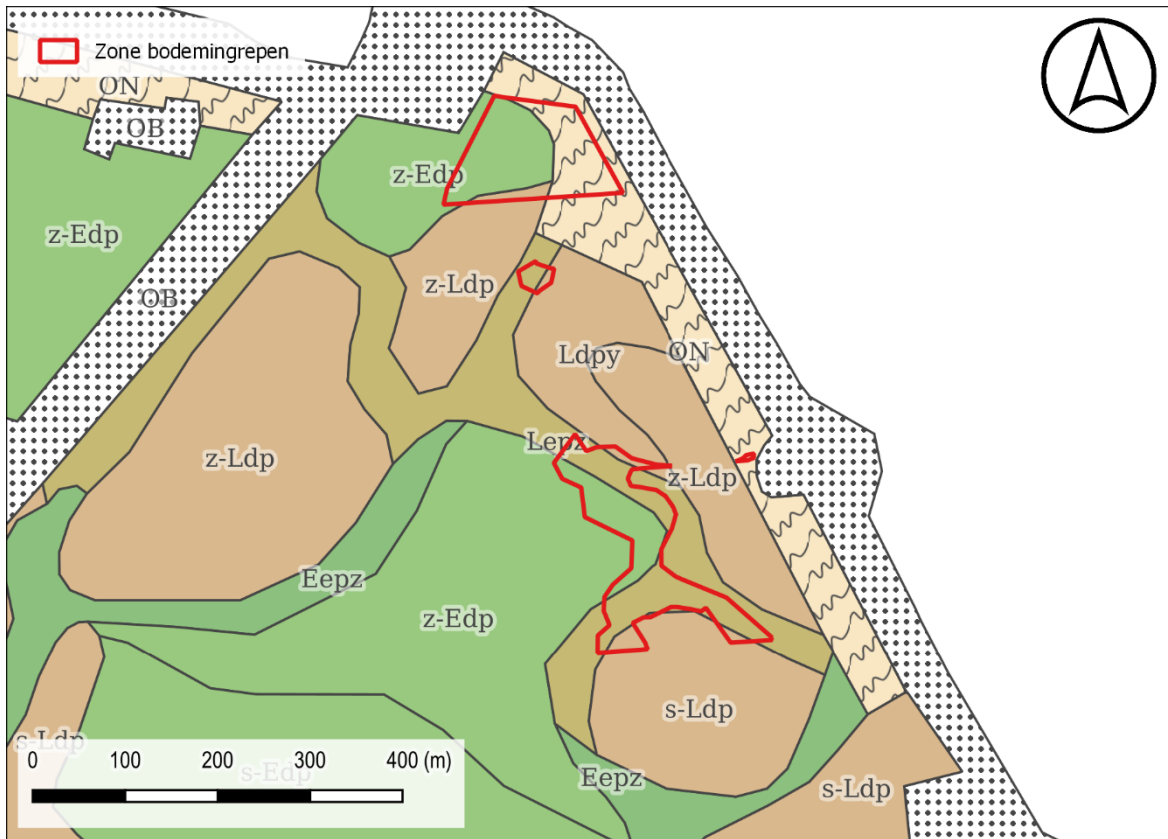
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 9: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt)

1.2.2 Historisch kader

Het gebied was een laatmiddeleeuws inbraakgebied dat aansloot bij de vorming van de Braakman. Naarmate de zeespiegel steeg, werden verschillende veenstromen verbonden met de zee en kwamen ze onder invloed van de getijdenwerking. Op de overstromde gronden werd klei afgezet zodat schorren ontstonden die gebruikt werden als gemeenschappelijke weide voor schapen. Op de dekzandrug en hogergelegen plaatsen ontwikkelden zich de eerste woonkernen zoals Boekhoute en Assenede. De dorpskern van Assenede heeft zich ontwikkeld op een oost-west gerichte dekzandrug genaamd Triest, aan de kruising van een aantal wegen doorheen het moergebied. De lage ligging van Assenede zorgde er echter voor dat dit gebied regelmatig geteisterd werd door waterfloeden. De vroegste aanwijzing voor bewoning te Assenede dateert uit de 8ste eeuw. Assenede behoorde tot de Vier Ambachten, een feodaal-staatkundig geheel met grote autonomie omvattende de ambachten Assenede, Axel, Boekhoute en Hulst. Het dorp Boekhoute ligt ingeplant op een tweede parallelle zandrug van Sint-Laureins. De oudste bewoningssporen hier dateren uit de vroege middeleeuwen.

Vanaf de 11^e eeuw gaat met over tot actieve landwinning en werden de gebieden geleidelijk aan ingedijkt en omgezet in hooiland en later akkerland. Over het uitzicht van het landschap van het Meetjesland in de 13de eeuw bestaat onder de verschillende disciplines die bezig zijn met landschappelijk onderzoek voorslagnog geen eensluidendheid. Bodemkundige data en historische bronnen lijken elkaar tegen te spreken wat betreft de aanwezigheid en de omvang van veen in Noord-Vlaanderen in de middeleeuwen. Door historici wordt de theorie geopperd dat hier een veengebied aanwezig was dat na uitvening in cultuur werd gebracht als akkerland. Door bodemkundigen echter wordt de aanwezigheid van veen in dit gebied

teggengesproken en zou het een landbouwkundig minderwaardig en vegetatief verarmd dekzandgebied betreffen, gekenmerkt door extensieve begrazing in functie van de wolproductie. Recent onderzoek heeft echter aangetoond dat rekening moet gehouden worden met een hogere waterstand in het verleden en de impact van drainage en oxidatie op de zichtbaarheid van resterende veenlagen, zodat veenwinning niet overal automatisch mag uitgesloten worden.

Door de systematische afgraving van het veen in de late middeleeuwen, kwam het moergebied onder het zeeniveau te liggen en nam vanaf de 12de eeuw het gevaar op zware zeeoverstromingen toe. Hierbij werden telkens nieuwe lagen marien zand en klei op de dekzanden afgezet. De combinatie van een verlaagd landschap en een toenemende druk van de zee zorgde vanaf de 14de en vooral 15de eeuw voor een onhoudbare situatie. Daarenboven hadden de talrijke oorlogen in de 14de eeuw een negatieve invloed op het onderhoud en de kwaliteit van de zeedijken. Door de stormvloed van 1375-76 werd een enorme bres geslagen in de dijken ten noordoosten van Biervliet en gingen verschillende dorpen verloren. Het water werd in het westen tegengehouden door de Waardijk, een opgehoogde weg, en in het zuiden door de Heerst of Horst, een pleistocene zandrug tussen Bentille en Boekhoute.

Kort na de stormvloed van 1375 werd op grafelijk initiatief langs de westzijde van het ambacht Assenede op de dekzandrug **de Graaf Jansdijk of Dijk van Artois aangelegd**. Deze dijk werd opgeworpen als onderdeel van de dijk van Assenede om de natuurlijke barrière te versterken en de kern van de Vier Ambachten te vrijwaren. De dijk was een samenvoeging van verschillende afzonderlijke dijken en werd ingeplant op de grens tussen de zandgrond en de polders. Hierdoor werden de dorpskernen van Assenede en Boekhoute veilig afgeschermd van het water. Langs deze dijk ontstonden verschillende woonkernen zoals Landsdijk en Schare.

Tijdens de verschillende opeenvolgende najaarsstormen vanaf de 15de eeuw bleken de slecht onderhouden sluizen en dijken niet bestand tegen het zeewater. De doorbraak bij de uitwateringsluis te Nieuwersluis in 1488 en vooral het uitblijven van dijkherstel ten gevolge van de oorlogssperikelen zorgde ervoor dat het overstromde gebied zich uitbreidde tot de volledige polder van Assenede. Er werden een aantal grote getijdengeulen gevormd en het gebied achter de dijk werd herschapen in een schorregebied.

De huidige Vlietbeek vormde de hoofdgeul met de Grote en Rode Geul als zijarmen. Pas in 1494 werd het gebied opnieuw ingedamd door de aanleg van een groot waterstaatkundig werk, de 25 km lange Landdijk, die in latere eeuwen verward werd met de Graaf Jansdijk. Deze nieuwe ringdijk had als doel de dorpskernen van Assenede en Zelzate te beschermen tegen het water en het schorregebied zo klein mogelijk te houden. Een uitwateringsluis aan de Vliet, de Zwarte Sluis, zorgde voor de afwatering van het polderland.

Door zijn ligging in grensgebied had Assenede sterk te lijden onder militaire ongeregelheden. Vooral tijdens de godsdienstoorlogen in de 16de en 17de eeuw deden zich moedwillige overstromingen en dijkdoorbraken voor. Tijdens de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) werd door de Spanjaarden een fortengordel met schansen, redoutes en linies uitgebouwd ter bescherming van de linkeroever van de Braakmangeul en zijn diverse inhammen. In dit kader werd kort voor 1604 ter hoogte van het gehucht Holleken op een strategische plaats een redoute opgericht, het Fort Haesop. Dit Fort situeert zich ca. 500

meter ten zuidoosten van het projectgebied. Ingeplant aan de inham van de Vliet bij Assenede, op het kruispunt van twee dijken, was dit fort bedoeld om de linkeroever van de Braakmangeul beter te beschermen.

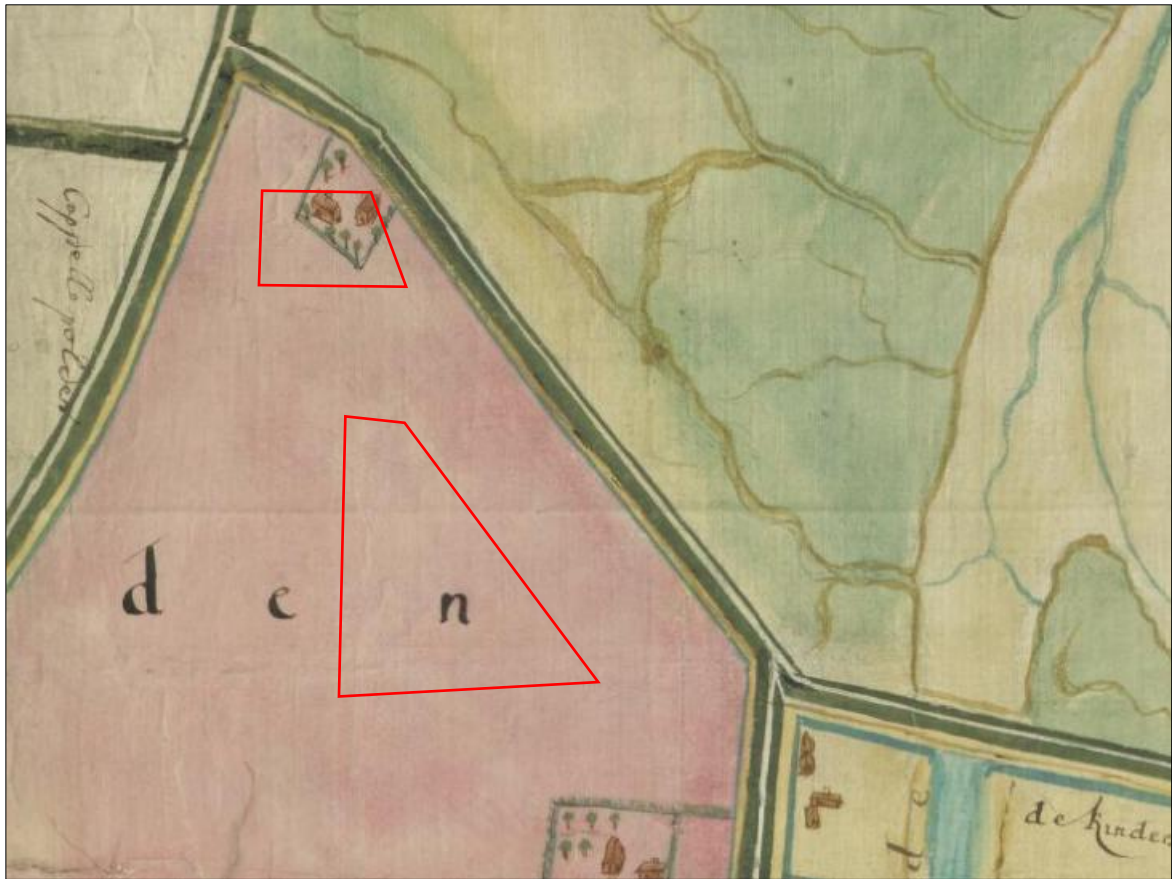
De militaire inundaties, onder andere in 1583 en 1584, zorgden ervoor dat vrijwel de hele streek weer onder water kwam te staan. De doorgestoken dijken sloegen enorme stroomgeulen in het land op plaatsen waar reeds bestaande hoofdwatergangen de weg hadden 'voorbereid'. Van deze grote stroomgaten uit, drongen naars weerskanten tal van grote en kleinere kreken het land in op zoek naar oude afwateringskanalen. Het merendeel van de polders bleef tientallen jaren 'drijven' of onder water staan zodat het oude landschap met een dikke laag klei werd overdekt. Het Twaalfjarig Bestand (1609-1621) luidde de regeerperiode in van de aartshertogen Albrecht en Isabella en betekende een rustperiode waarin de herbedijking werd opgestart.

Toen Aartshertog Albrecht in 1621 kinderloos stierf kwam er echter een eind aan het Twaalfjarig Bestand en dus ook aan de vrede in de polders. Pas na de Vrede van Munster in 1648 kon de herindijking van de verloren polders op systematische wijze worden aangevat. Zo werd de Sint-Janspolder in 4 gedeelten herdijkt na het doorsteken van de dijken in 1621-1622. Het zijn voornamelijk deze inpolderingen uit de 17de en 18de eeuw die het huidige geüniformeerd landschap hebben doen ontstaan.

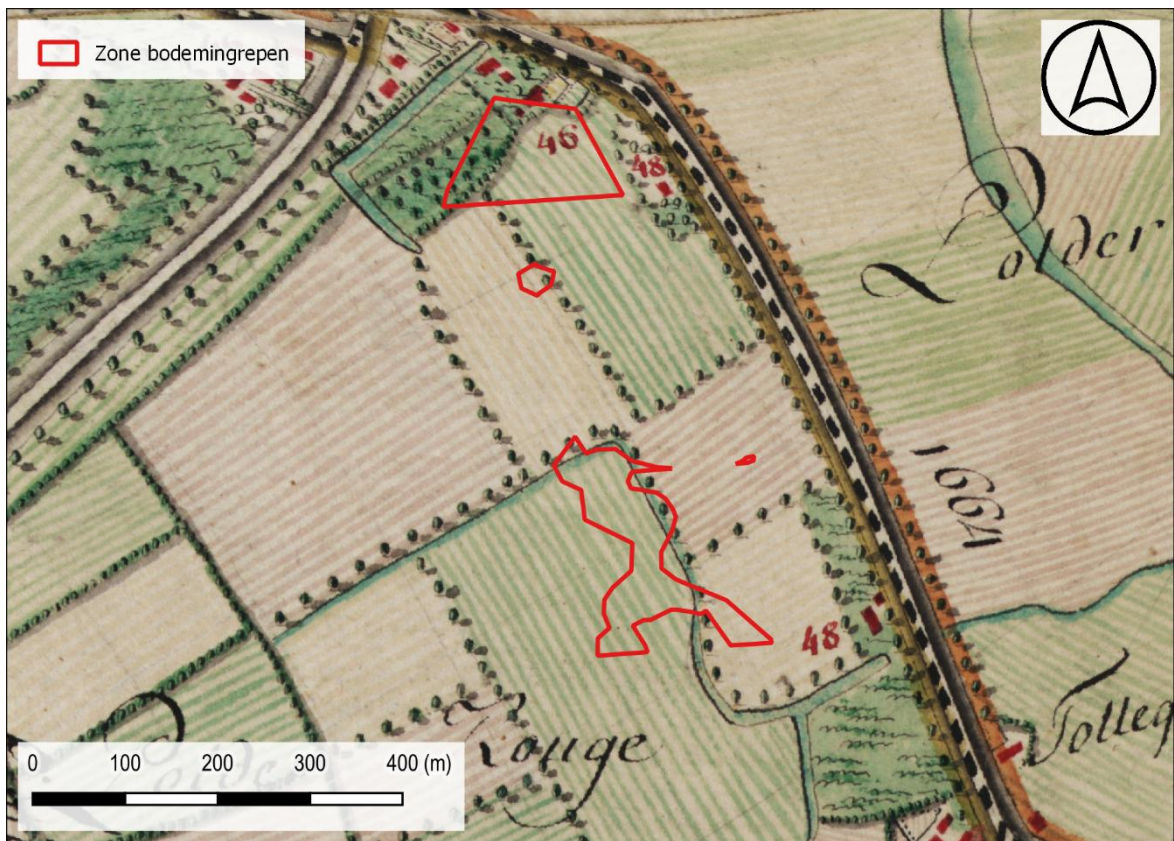
Het 18de-eeuwse landschap zoals voorgesteld op de Ferrariskaart toont de Rode Polder en Sint-Albertpolder als een aaneenschakeling van grote akkerpercelen binnen het patroon van dijken. Op de rand van de percelen bevonden zich veelal houtkanten en/of bomenrijen. De bebouwing bevond zich hoofdzakelijk langs de dijken met concentraties in Posthoorn en Holleken. In de polders lagen enkele grote boerderijen als ontginningscentra met een aparte dreef die uitgaf op een van de hoofddijken.

Het huidig projectgebied werd dus pas vanaf 1494 gevrijwaard van overstromingen. Vanaf de Landdijk werd begin 16de eeuw de systematische herovering van het verdrinken land ingezet en startte men met de bouw van de eerste zeekeringen en binnendijken. IN 1555 werd de Rode Polder ingedijkt, waartoe het projectgebied behoort. De benaming zou verwijzen naar de ijzerhoudende bodem. De polder zou voordien voornamelijk in gebruik geweest zijn als schapenweide. Het huidig projectgebied is dus talloze keren onder water gelopen en ingepolderd.

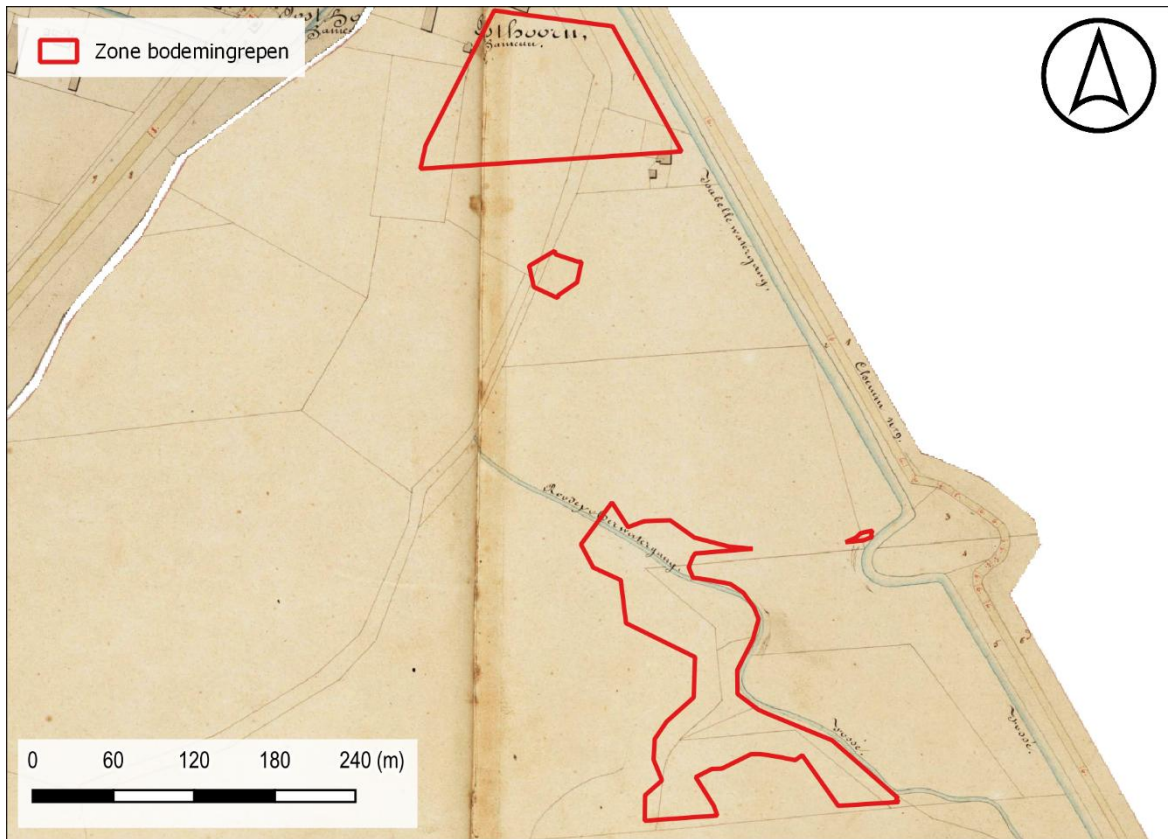
Op de Ferrariskaart is te zien dat het noordelijk terreindeel samenvalt met een opvallende waterhoudende structuur. Het is niet duidelijk wat dit precies is. Het kan te linken zijn aan een hoevebestand, een element gelinkt aan de bedijkingsfases maar evenzeer een defensief element uit de periode waarin de Spaanse Fortengordel werd ingericht. Een plan uit 1620 doet vermoeden dat het om een hoevebestand gaat. Verder is het plangebied in gebruik als akkerland, grasland en boomgaard. De situatie blijft relatief ongewijzigd doorheen het 19^e-eeuwse kaartmateriaal. Doorheen de orthofotosequentie van de voorbije decennia is weinig tot geen evolutie waar te nemen. Het plangebied blijft in gebruik als landbouwgrond.

Figuur 11: figuratieve kaart van den Albertus Polder en omliggende omgeving, 1620 (Bron: NGI Cartesius).

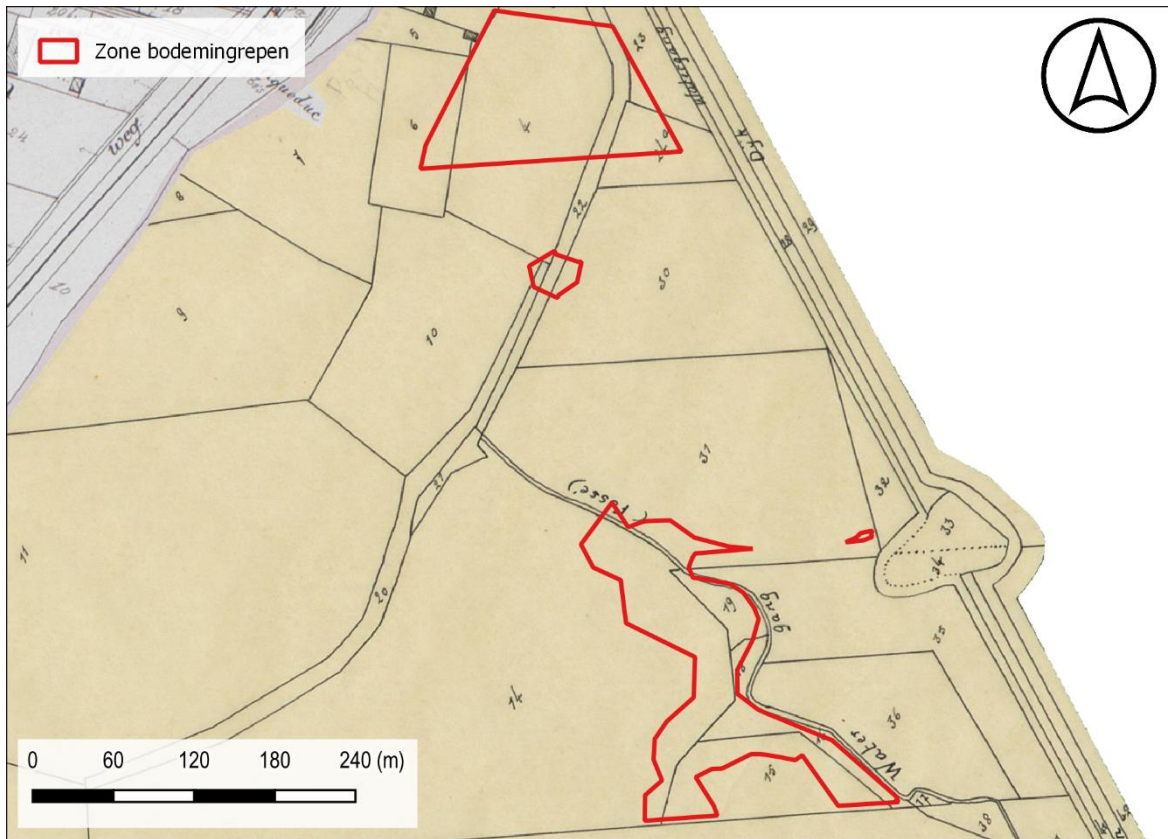
Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

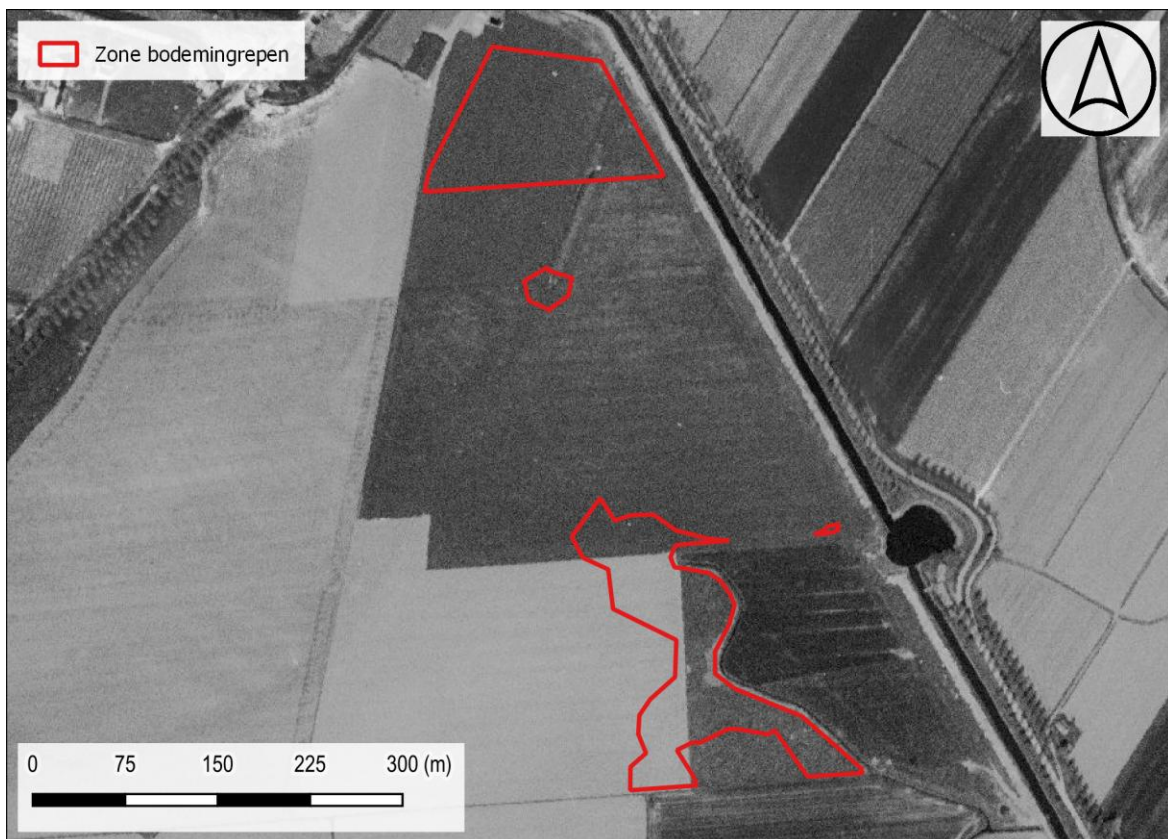
Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)

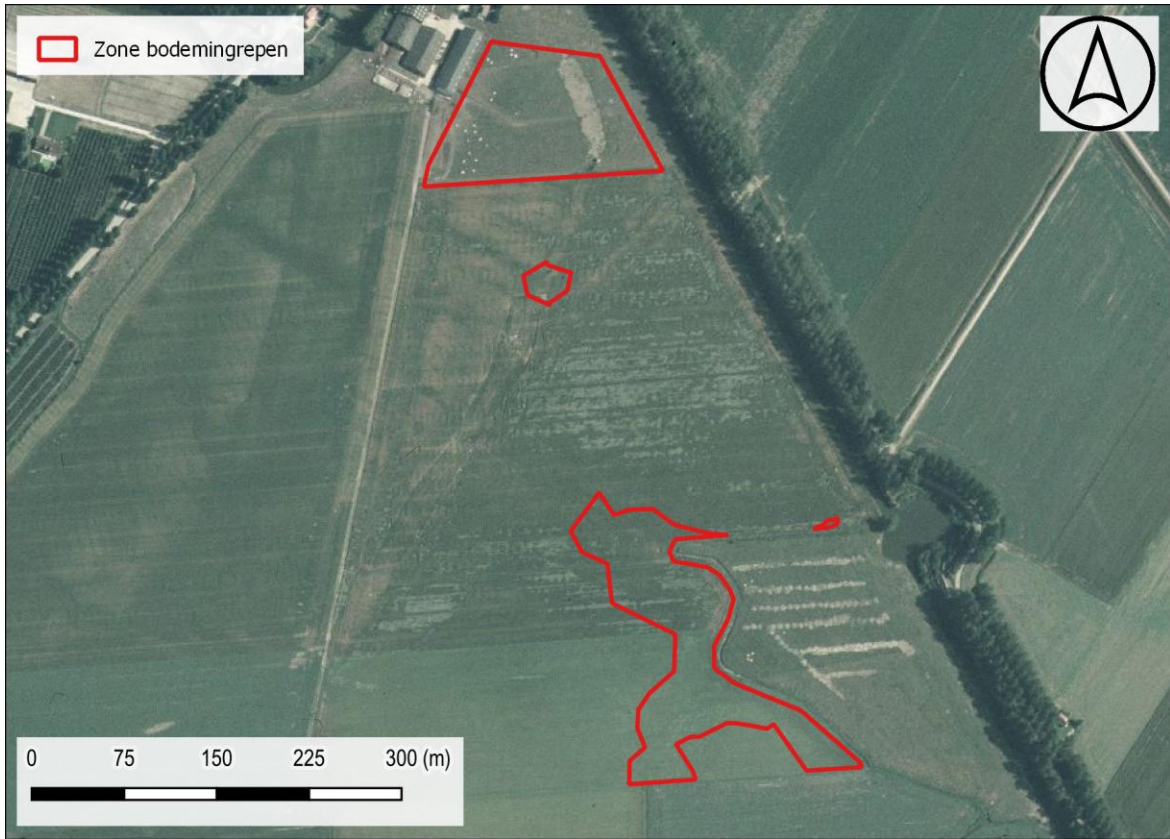
Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt)

Figuur 15: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)

Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)

Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)

Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)

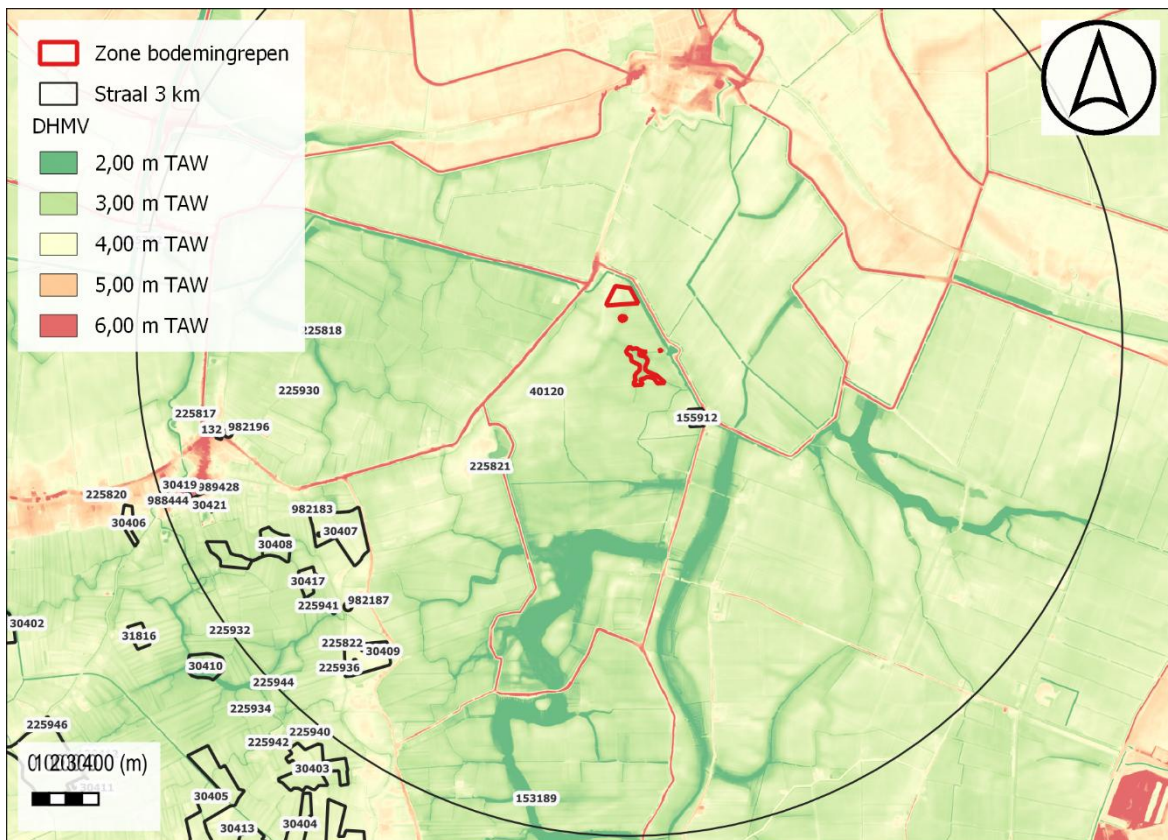
Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)

Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. meest recent (© geopunt)

1.2.3 Archeologisch kader

In de ruime omgeving van het plangebied is nog geen archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem uitgevoerd. Dit valt te verklaren door het grotendeels landelijke karakter van de omgeving en het ontbreken van grote bouwprojecten en bijgevolg noodonderzoek. Daarnaast moet ook gewezen worden op de moeilijkere zichtbaarheid van oudere relictten die zich doorgaans onder een significant pakket jongere getijdenafzettingen bevinden waardoor ze minder vertegenwoordigd zijn binnen het archeologische record. Op ruime afstand ten zuiden van het plangebied, langs de oostzijde van de Grote Geul, wordt de aanwezigheid van een grafcirkel uit de bronstijd vermoed. Verder bestaan de gekende waarden enerzijds uit vroegmoderne hoeves en defensieve elementen van de Spaanse versterkingen langsheen het krekengebied uit de 16^e-17^e eeuw. In de ruime omgeving werden eveneens meerdere veldprospecties en metaaldetecties uitgevoerd. Hierbij werd vondstmateriaal uit de late middeleeuwen maar voornamelijk nieuwe en nieuwste tijd gerecupereerd.

Figuur 21: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).

132	<p>Toevalsvondst (2003)</p> <p>Nieuwe tijd: vlakgraf- De straat Tingelhoek ligt op deze plaats bovenop de Graaf Jansdijk. Dit is een historische dijk die na de stormvloed van 1374-1375 werd opgericht. Beenderen in een aardehoop</p>
30407	<p>Veldprospectie</p> <p>Vroege middeleeuwen: aardewerk</p>

30408	Veldprospectie Vroege middeleeuwen: aardewerk
30409	Veldprospectie 16 ^e eeuw: aardewerk
30417	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
30419	Toevalsvondst Late middeleeuwen: kerk
30421	Indicator cartografie 16 ^e eeuw: kasteel
40120	Opgraving (2010) Crash site Messerschmitt BF 110
153189	Indicator cartografie Bronstijd: grafheuvel
155782	Indicator cartografie 17 ^e eeuw: redoute - er is nog een lichte grachtdepressie te zien op het terrein ten oosten van het fort (1604)
155912	Indicator cartografie 17 ^e eeuw: een voormalig redoute, er zijn nog grachtprofielen te herkennen die tot de redoute behoren. Enkele 10-tallen jaren geleden werden hier 2 gietijzeren kanonskogels aangetroffen. Bron: Termote J. & Zwaenepoel A. 2004, Forten en verdedigingswerken in het Oost- en West-Vlaamse Krekengebied, onuitgegeven rapport provincies Oost- en West-Vlaanderen.
225817	Metaaldetectie (2019) 20 ^e eeuw: soldaten tag
225818	Metaaldetectie 19 ^e eeuw: takel
225821	Metaaldetectie (2019)

	20 ^e eeuw: sier kopstuk paard
225822	Metaaldetectie (2018) 17 ^e eeuw: Riemtong
225930	Metaaldetectie 19 ^e eeuw: klokje
225932	Metaaldetectie 19 ^e eeuw: pijpervoeter
225936	Metaaldetectie 17 ^e eeuw: snorrebot
225938	Metaaldetectie 18 ^e eeuw: vingerhoed
225941	Metaaldetectie 18 ^e eeuw: riemtong
225944	Metaaldetectie 17 ^e eeuw: Spaanse schoen
982183	Metaaldetectie Middeleeuwen: bandelierssluiting
982187	Metaaldetectie 18 ^e eeuw: munt
982196	Metaaldetectie Middeleeuwen: bronzen ringetje
988444	Toevalsvondst (2023) Bij de aanleg van een sleuf voor de aankoppeling van afvalwater op het rioleringsstelsel, werd menselijk botmateriaal aangetroffen dat te relateren is aan het oude parochiekerkhof van Boekhoute. Bron: Jansen I. (ed.) 2025: Verslagen van toevalsvondsten zonder opgraving in 2022-2024, Onderzoeksrapporten Agentschap Onroerend Erfgoed 351.
989428	Toevalsvondst (2023)

	Bij de plaatsing van twee citernes naast de parochiekerk, in kader van een herbestemming van de kerk, werden sporen van het oude kerkhof aangetroffen. De opgraving van de aanwezige inhumaties werd uitgevoerd in oktober en november 2023.
--	--

1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK

De opdrachtgever plant de uitgraving van een nieuwe waterpartij op een stuk landbouwgrond aan de Hollekenslaan te Assenede. Het volledige plangebied heeft een oppervlakte van ca. 35,2 ha en is in gebruik als akker- en grasland. De nieuwe lagune bevindt zich in het noorden van het plangebied en heeft een oppervlakte van ca. 15 117 m². Hiervoor dient een bodemingreep gerekend te worden van ca. 2 m onder het bestaande maaiveld. De vrijgekomen grond wordt in meerdere zones op het maaiveld gestort en ingeplogd. Er vindt met andere woorden geen afgraving van de teelaarde plaats alvorens deze zones worden opgehoogd.

Assenede is gelegen op een iets hogere opduiking in de Scheldepolders. Het landschap en de ontwikkeling van het polderdorp zijn dan ook onlosmakelijk verbonden met de Schelde, haar overstromingen en de menselijke pogingen om het landschap te vrijwaren van de getijdenwerking door het aanleggen van dijken en sloten en het ontginnen van dit overstromingsgebied. Het plangebied bevindt zich ten noorden van de dorpskern van Assenede, net ten zuiden van de 16^e-eeuwse dijk die de Rode Polder afbakent waartoe het plangebied behoort. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het plangebied een profiel weer waarbij getijdenafzettingen van het Holoceen die rusten op de Pleistocene afzettingen. Dit impliceert dat er ter hoogte van het plangebied meerdere archeologisch relevante niveaus aanwezig kunnen zijn, namelijk in de top van de Pleistocene afzettingen en mogelijk stabilisatieniveaus doorheen de Holocene kleiafzettingen ten gevolge van meerdere overstromingsmomenten tot op het moment van indijking en direct onder de teelaarde. De randen van het overstromingsgebied langs de Schelde maar ook de drogere opduikingen binnen dit uitgestrekte wetland moeten zeer aantrekkelijk geweest zijn voor rondtrekkende groepen jager verzamelaars. Gelet op de jongere getijdenafzettingen kan de bewaring voor artefacten in de top van het Pleistoceen mogelijk zeer gunstig zijn waarbij de oorspronkelijke microtopografie bewaard is gebleven.

Op de cartografische bronnen is de ingedijkte situatie van het plangebied te herkennen. Ter hoogte van de geplande waterpartij is een hoeve afgebeeld. Deze is voorzien van een gedeeltelijke omwalling. Verder is het plangebied in gebruik als akkerland, grasland en boomgaard. De situatie blijft relatief ongewijzigd doorheen het 19^e-eeuwse kaartmateriaal. Doorheen de orthofotosequentie van de voorbije decennia is weinig tot geen evolutie waar te nemen. Het plangebied blijft in gebruik als landbouwgrond.

In de ruime omgeving van het plangebied is nog geen archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem uitgevoerd. Dit valt te verklaren door het grotendeels landelijke karakter van de omgeving en het ontbreken van grote bouwprojecten en bijgevolg noodonderzoek. Daarnaast moet ook gewezen worden op de moeilijkere zichtbaarheid van oudere relictten die zich doorgaans onder een significant pakket jongere getijdenafzettingen bevinden waardoor ze minder vertegenwoordigd zijn binnen het archeologische record. Op ruime afstand ten zuiden van het plangebied, langs de oostzijde van de Grote Geul, wordt de aanwezigheid van een grafcirkel uit de bronstijd vermoed. Verder bestaan de gekende waarden enerzijds uit vroegmoderne hoeves en defensieve elementen van de Spaanse versterkingen langsheen het krekengebied uit de 16^e-17^e eeuw. In de ruime omgeving werden eveneens meerdere veldprospecties en metaaldetecties uitgevoerd. Hierbij werd vondstmateriaal uit de late middeleeuwen maar voornamelijk nieuwe en nieuwste tijd gerecupereerd.

Concreet dient ter hoogte van het plangebied rekening gehouden te worden met de mogelijke aanwezigheid van archeologisch erfgoed. De verwachting bestaat uit zowel erfgoed bestaand uit bodemsporen waarbij meerdere sporen niveaus aanwezig kunnen zijn en eveneens uit artefactenconcentraties in de top van het afgedekte Pleistoceen. In de eerste plaats dient een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw en bewaringskansen te evalueren. Mochten bodemhorizonten aanwezig zijn die kunnen wijzen op betere bewaringsomstandigheden m.b.t. artefactenconcentraties dan dienen deze bemonsterd te worden in een verkennend grid. In het geval van een positieve staalname wordt dit onderzoek aangevuld met waarderende archeologische boringen en/of testvakken. Met betrekking tot erfgoed bestaand uit bodemsporen wordt een proefsleuvenonderzoek als meest geschikte onderzoeksmethode ingeschat. Hierbij dient rekening gehouden te worden met mogelijk meerdere sporenniveaus die zich op aanzienlijke diepte kunnen bevinden.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

KAARTMATERIAAL

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, Graaf de Ferraris [1771-1778]

Atlas der Buurtwegen d.d. 1842

Topografische kaart van Vandermaelen d.d. 1846 – 1854

Popp-kaart d.d. 1842-1879

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

<https://cartesius.be>

<https://loket.onroerenderfgoed.be>

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	4
Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)	4
Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	6
Figuur 4: Synthese geplande werken weergegeven op de meest recente luchtopname (Bron: Geopunt).....	7
Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).9	
Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	10
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	10
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)	11
Figuur 9: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)	11
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt)	12
Figuur 11: figuratieve kaart van den Albertus Polder en omliggende omgeving, 1620 (Bron: NGI Cartesius).	15
Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt).....	15
Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)	16
Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt) ...	16
Figuur 15: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt).....	17
Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt).....	17
Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt).....	18
Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt).....	18
Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt).....	19
Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. meest recent (© geopunt) ...	19
Figuur 21: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).	21

BOORLIJST

CHRONOLOGISCH KADER

